LUDICUL ŞI PARODICUL ÎN POEZIA LUI EMILIAN GALAICU-PĂUN

Doina SOLTAN

Poezia lui Emilian Galaicu-Păun impresionează prin două caractere esenţiale, pe de o parte, caracterul *ludic*, ceea ce este echivalent cu eliberarea unei fantezii asemănătoare copilăriei şi, pe de altă parte, caracterul *parodic* sau elementele artistice preluate de la alţi autori pentru a obţine un efect satiric sau comic.

Poezia lui Emilian Galaicu-Păun este asemenea unui „fir gros" [2, p.43] care se desface într-o mulţime de fibre subţiri cu scopul de a „reface împletitura într-o formulă proprie" [2, p.43]. Deconstrucţia care are loc în conţinutul poeziei vine să renască o nouă poezie, noi sensuri profunde, dar păstrează de la sursa primară „adâncimi inestimabile şi conexiuni permisive între elementele imaginarului" [2, p.43].

După cum remarcă Maria Şleahtiţchi, „poezia lui Emilian Galaicu-Păun este o poezie a limbajului, personajul ei se scaldă în limbaj precum Duhul Sfânt în apele primordiale se scaldă, rotindu-le roitor, pornindu-le gestaţia, fertilizând sensuri, imagini şi semnificaţii" [2, p.42].

Jocul în poezie a devenit deja un model de construcţie a acesteia, el nu mai poate fi considerat un fapt de incertitudine şi suspiciune, deoarece universul poeziei-joc ne creează o „lume-spectacol" [1, p.8]. Pornind de la reperele generale ale teoriei ludice a artei, subliniem ideea că jocul poeziei se înscrie „organic între coordonatele esenţiale ale ludicului ca atitudine umană fundamentală". Ludicul conferă poeziei plasticitate şi creează o atmosferă de joc, care permite imaginaţiei să construiască sensuri profunde despre realitate.

Jocul de limbaj în special presupune „exerciţiul unei *ars combinatorica* a verbului, supunând discursul liric unor reguli formale a căror funcţionare trebuie înţeleasă ca spectacol al modelării substanţei sonore" [1, p.8]. Un exemplu în acest sens este poezia „fără rugăciunea de seară", unde este lesne de observat chiar de la titlu că poetul face o deconstrucţie a cuvintelor cu scopul de a atribui noi sensuri realităţii dure cu care s-a confruntat şi se confruntă poporul nostru: „am închiriat istoria şi n-am vrut să plătim chiria/cine n-ar fi ispitit să trăiască degeaba/ sub cerul ca o reclamă de pepsi?"

Emilian Galaicu-Păun creează lumea obişnuită prin neobişnuit. Jocul de cuvinte invocă istoria „oaspeţilor" care ne-au păşit pământu-

rile. Comparaţia a trăi „ca o reclamă de pepsi”, ortografierea cuvântului „pepsi” cu minusculă susţin ideea lipsei de importanţă a acestui mod de trai al „oaspeţilor” nepoftiţi care s-au perindat de-a lungul timpului, în special, cei din perioada comunistă.

Poetul postmodernist nu s-a lăsat intimidat şi influenţat de ideologia comunistă, ci, dimpotrivă, şi-a asumat, ca majoritatea colegilor, „monopolul suferinţei” [3, p.17], fiind alături de neam prin deschidere spre nou.

O altă secvenţă de text în care ludicul contribuie esenţial la transcrierea perfectă a tuturor emoţiilor dureroase, amprentelor lăsate de Măria Sa Istorie este următoarea: „am închiriat istoria şi n-am vrut să plătim chiria/ apa gazul curentul electric (acesta din urmă/ plus socialismul făceau viitor frumos! –/ deocamdată însă ca unui câine roşcat îi dăm drumul pe sârma ghimpată prin semne rutiere/ cu inscripţii: ZONĂ INTERZISĂ”. Durerea mistică este transpusă printr-un joc de cuvinte original, aparent în stil colocvial, dar având conotaţii sumbre, cu referire la evenimentele reflectate, lipsa semnelor de punctuaţie descrie haosul, care are deja „drepturi” depline de a conduce umanitatea spre neînţeles, spre dezordine, spre o lume fără valori.

Imaginile artistice din poezia „fără rugăciunea de seară” ne duce în trecutul trist şi ne creează emoţii de remuşcare pentru ce-au trăit părinţii noştri, buneii noştri, ţara noastră…

Stilul parodic la Em. Galaicu-Păun poate fi semnalat chiar de la titlul poeziilor, constituind un start al intenţiilor satirico-parodice. Un exemplu în acest sens este titlul „moarte limpede cu flux de amănunte”, în care imaginea primară a morţii dă naştere unei alte imagini a acesteia. Pe de o parte, este reflectată moartea clasică, oprirea tuturor funcţiilor vitale ale unui om, pe de altă parte, se evocă deconstrucţia acestui proces cu scopuri de a scoate în evidenţă realitatea actuală sau a trecutului.

Avem de a face aici, fără îndoială, cu o situaţie de ritualizare a morţii într-un limbaj colorat cu rezonanţe homeriene. Din aceasta se nasc elemente ironico-parodice, ca în următoarele versuri, de o savoare lexicală deosebită, condimentată cu inserţiile intertextuale ce vor să sugereze că acest proces dă naştere unui alt om, diferit de cel prezent: „moarte limpede cu flux de amănunte/ se revarsă-n lucruri urcă-n ochii/ necuvântătoarelor pe limba-mi/ gustul potop revine-n

valuri/ ca-ntr-o Iliadă hexametrii./ niciodată bănuit adâncu-i/ după cercurile alergânde-n/ unde – circ roman pe suprafaţa/ mării – ne absoarbe în natura/ lucrurilor... flux de amănunte.../ şi corabia pluteşte: *Ave/ Caesar Imperator, morituri/ te salutant!* – niciodată/ bănuită setea formei de sine însăşi – ca pe o placentă/ o purtăm în sine spre – a o naşte/ când s-or duce apele, cu sânge,/ moartea. Ea e înlăuntrul/ absolut, tonajul nostru intim/ pentru echilibrul altei, acelei/ revărsate-n lucruri – rău de mare –/ limpede cu flux de amănunte... ”

Această poezie este inundată de aromele livresculuı şi cotidianului, iar universul poeziei este creat de reminiscenţele operei homerice „Iliada”, ecourile „mărului de aur”, „a războiului troian”, „moartea lui Hector”, „focul la corăbii” sunt simţite prin încercarea de a recrea parodic mituri, forme culturale sau literare.

Elementele parodice şi semnele poetice redimensionate în poezia lui Galaicu-Păun sunt vădite cu intenţia de a satiriza percepţia noastră privind valorile umanităţii. Este bine cunoscut faptul că poeţii postmodernişti fac o deconstrucţie aproape absolută a dragostei, care nu mai este sentimentul pur şi adevărat ca cel din poeziile eminesciene, ci unul devalorizat şi bazat pe altceva, dar numai nu pe sentimente.

În versurile poeziei „ultima indivizibilă celulă-a noastră” vine să susţină ideea libertăţii de a trăi, de a iubi şi de a muri: „liberi de-a fi tot, ne-am smuls, ne-am despărţit/ pân' la glezne, până la genunchi, pân' la îngemănarea/ cromozomilor în semnul infinit,/ pân' la mâini, pân' la urechi, sprâncene.../ liberi de-a fi tot, rămaşi ce-am fost a fi.../ fluxul mării aruncat pe Limb ieri –/ trupul nostru dornic de stihii./ apele s-au dus, ne-au mai chemat, ne cheamă-n/ ultima indivizibilă celulă, matcă-sâmbur.../ însă pe nisip, perechi, urme de oameni.../ simetrie axială... şi iluzia: nu-s singur!/ liber de-a fi tot, rămâi – ne-adună/ ultima indivizibilă constantă./ liber de-a fi tot, rămâi – dacă te doare/ singura ta formă, singura ta viaţă,/ neputinţe pluricelulare/ de părinte, carpen, lup, verdeaţă,/ de iubită, de-al tău frate geamăn,/ de cioban, mesie, ghilotină,/ de vieru, mioriţa, geam în –/ spre europa, joseph k., de violină,/ de 1907 (o mie nouă sute şapte),/ „unsprezece elegii”, de porc de câine,/ de-a-ncerca oricare ALTĂ moarte/ […]/ liber de-a fi tot, rămâi... doar nu lua/ marea de sub cap, pusă ca pernă –/ e refluxul trupului-n celula/ ultimă indivizibilă eternă/ vale-a

plângerii”. Lumea reală, ca şi parafraza ei ficţională, este creată prin intermediul lecturilor poetului, făcând apel la volumele de versuri „11 elegii” şi „Necuvintele” ale lui Nichita Stănescu, la balada „Mioriţa”, la „Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte” de Petre Ispirescu, la Vieru.

Deşi poezia lui Emilian Galaicu-Păun este scrisă într-un registru al tragismului, aceasta poartă ceva din sufletul poporului, poartă suferinţa lui, valorile lui şi chiar haina lui naţională.

Desfigurarea lucrurilor în opera poetului, „dezbrăcarea” lucrurilor de haina învechită a percepţiei umane, configurarea unei noi perspective poetice evocă lucrurile cutremurătoare care se întâmplă în jurul nostru, iar eul liric e înrolat într-o lungă căutare a esenţei fiinţei, lumii.

Acrobaţiile lingvistice, manifestate prin jocul de cuvinte, uneori suprasaturate de semne, literele majuscule, substantivele proprii ortografiate cu minuscule, cifrele arabe şi romane, numele străine, personajele mitice, notele de subsol, sublinierile, calamburile, paradoxurile, mottourile, lexemele frânte la silaba care sună mai frumos, interjecţiile sunt doar o parte din elementele care construiesc poezia şi care creează lumea poeziei lui Emilian Galaicu-Păun.

Referinţe:

1. POP, I. *Jocul poeziei*. Bucureşti: Cartea Românească,1985. 450 p.
2. CARAMAN, V.-E., Emilian Galaicu-Păun. Poezia ca itinerar către elementaritate. În: *Limba Română*, 2010, nr. 11/12, p.41-48.
3. ZBÂRCIOG, V., Emilian Galaicu-Păun şi dimensiunile poetico-estetice ale „mitului personal“. În: *Dacia Literară*, 2013, nr. 3/4, p.14-19.